

Know & Create

Innehar F-skattsedel

"When I first read the CEMAT European Rural Heritage Observation Guide back in 2003 I was immediately struck at how impressive a document it was.(---) It will be doubly successful where we have both a European version and a local or national version as it will operate on two different but equally important planes."

Terry O'Regan, Landscape Alliance Ireland, at the 6th WS for ELC, Sibiu, 2007

Slutrapport

Region Skåne: "Europeiskt landsbygdsguidesprojekt"

Fil.mag. Eva Salevid

"Crucial issues on the path to sustainability, making this seminar particularly important"

Kort tillbakablick

Ett omvittnat "vidlyftigt" material – i likhet med sin inspirationskälla, den europeiska landskapskonventionen – ska här få sitt avslut. Det projektarbete som Region Skåne valt att stötta sammanföll i tid med efterarbetet av mitt deltagande vid konferensen *Landscape and driving forces*, där projektets *raison d'être* (kallas här "Europarådsguiden") presenterades f f g. I utställningsmaterialet ingick guiden och bör närmast kunna jämföras med även utställda "Säveåns Landskap" i Västra Götalandsregionen, p g a jämförbara gränsöverskridande och regionala ambitioner. Där Säveåprojektet framstår som jämnt förankrat mellan Länsstyrelse, Region och RAÄ, så har den svenska Europarådsguiden dock sin bas i det s k "civilsamhället" och betonar ett i konventionen grundläggande europeiskt samarbete. I Ansökan lyfte jag därför fram "personer som varit inbegripna i framtagande, förankring och spridning av Europarådsguiden i en eller annan version. Det är kvinnor och män från skilda åldrar och professioner med ett lokalt Leader-engagemang, projektledare inom jordbruksorganisationer, universitetslektorer och inte minst ideell sektor och småföretagare alltsammans borgande för en bred förankring av konventionen i skilda kunskapsbärande skikt". Hägrade gjorde att med regionalt stöd få skissa vidare på en skånsk variant av en helt enkelt ovanligt bra bok!

Emellertid beslöt RTN att finansiellt endast stödja "arbetet med översättningen samt informationsseminarium". Projektet har sen genomförts enligt nedan.

Hur gick det med syfte och mål?

Europarådsguiden kunde spridas vid ett infoseminarium på Tomarps Kungsgård, den 4 mars 2010. Tre presentationer gjordes då i närvaro av ett antal beslutsfattare/representanter i Skåne: av prof. Erik Skärbäck, SLU-Alnarp, av länsantikvarie Olof Hermelin, Regionmuseet i Kristianstad och av fil.mag. Eva Salevid, Nätverket Landscape & Citizens. Sammantaget kan sägas att seminariet väl kom att belysa "teman och ägarskapsfrågor" rörande främst natur- och kulturarvsfrågor, regionalt, och i Europa. Genom Region Skånes beslut visade det sig bäst att här snarare bredda projektet än insistera på Ansökans huvudmål: publicering, spridning och presentation av guiden. Baserat på de närvarandes professionella inriktning kom tyngdpunkten att ligga på hur skilda tankar om landskapet i ett stadslandsbygdsperspektiv eventuellt skulle kunna integreras mer inom ramen för planer och program hos främst Länsstyrelse, Region Skåne och forskning. Syftet att kunna peka ut ännu mer långsiktiga och kvalitativt hållbara "stigar" (för att tala med norrmannen Audun Moflag) för landskapskonventionens fortsatta implementering i Skåne, "som snarare undanröjer än spär på existerande konflikter och ansvarsområden, etc", kunde därmed uppnås: "Målet är det kvalitativt attraktiva Skåne med stor respekt för långsiktigheten i natur- och kulturarv, som de flesta skåningar önskar."

Resultatet?

Att närmare precisera hur Europarådsguiden kan integreras mer i Skåne kunde alltså, av finansieringsskäl, inte genomföras. Däremot ledde dagen, liksom utdelningen av en särskild utgåva av guiden till de närvarande, tvivelsutan till att lyfta väsentliga *gemensamma* frågor, bl a dem som CEMAT/Europarådet/ELK ställer i *The Guiding Principles for Sustainable Development of the European Continent* om vikten av gränsöverskridande (regionalt) samarbete. Exempel:

Civilsamhälle; forskning: Apropå Europarådsguidens o vissa nationella varianter (se ppt) framgångsrika arbete med att "höja" Leadersamarbetet ställdes frågan om en/flera skånska LAG-områden skulle kunna användas för ett koordinerat arbete med en kommande regional guide i Skåne. Vikten av att (skarpare) formulera "problemet" framfördes även. En gemensam, väldefinierad, insats med representation av projektets initiativtagare och skånsk landskapsforskning i sikte? Civilsamhällets

ökande betydelse för bl a forskning har nyligen framhållits av regeringen men tyvärr saknades inbjudna politiker på seminariet.

Regionmuseum: De områden, där Riksantikvariatsämbetet jobbar rörande ELK i Skåne redovisades exakt i Olof Hermelins fina presentation "Kulturmiljövård och landskapskonventionen. Nationellt, regionalt och lokalt". Själv vill jag gärna passa på att tillfoga att RAÄ nu gått ut med en inbjudan inför årets nya, s k Kulturarvsdag i september (*European Heritage Days* – länkar finns på både engelska och - franska!). Se: http://www.raa.se/cms/extern/om_oss/ehd_2010/om_kulturarvsdagen.html. Kanske den svenska översättningen av Europarådsguiden skulle kunna beställas/spridas av Regionmuseet inför denna dag, i egenskap av inspiration och verktyg?

Landskapssekretariat: Att det nationellt liksom i Skåne länge funnits en positiv förväntan rörande vad ett s.k. "landskapssekretariat" skulle kunna tillföra framgick med all tydlighet av Erik Skärbäcks presentation och den studie han gjort på uppdrag av KSLA. Ämnet väckte intresse på seminariet. Här kan finnas en ingång till hur den ur ELK-perspektiv så väsentliga helhetsbilden av landskapet skulle kunna vidareutvecklas med europeiska förtecken och med början i Skåne. Diskussionen visade att det finns "en positiv förväntan att det på samma grunder som nationellt, skulle kunna vara värdefullt för Skåne med ett skånskt landskapssekretariat". Mycket glädjande har senare under mars månad ett fortsättningsarbete nu godkänts mellan Erik Skärbäck och Eva Salevid rörande en presentation av dessa frågeställningar till den europeiska landskapskonventionens tioårsjubileum 20 oktober i Florens. Initiativet kommer från UNISCAPE och även Europarådets eget landskapssekretariat har uttryckt intresse.

Informationsspridning – nu, "i morgon"?

Spridningen av den svenskspråkiga Europarådsguiden blev alltså den utlösande faktorn till ett viktigt infoseminarium i Skåne. Ändå var den bara en delkomponent i en mer generell diskussion syftande till hur man inom den regionala organisationen, företrädd av Länsstyrelse och Region, eventuellt kan ytterligare förankra och sprida en långsiktigt hållbar, fysisk utveckling av landskapet i Skåne. Bo Fransman skulle återkomma rörande detta. Om något här ytterligare ska föreslås så är det väl just att haka på de frågor och förslag som inkom den 4 mars? Kanske redan i samband med Skånska utvecklingsdagen 2010 (men kanske för tidigt)? På samma sätt som det vackra landskapet runt Tomarps Kungsgård och den vällagade maten, borde det kunna utgå en hel del pluseffekter ur detta seminarium på både kort och lång sikt (enligt devisen att helheten ju alltid är mer än delarna). En antydan till ett mer integrerat deltagande av forskning och civilsamhälle i implementeringen av landskapskonventionen i Skåne kan utläsas ur denna Slutrapport. Som alltid är ordet "organisation" en nyckel. På och kring Tomarp framkom många intressanta förslag, idéer, projekt...

Hur gick det med tidsplan?

Vissa omkastningar blev nödvändiga p.g.a. att guiden av strategiska skäl togs fram redan i september 2009 i en grundläggande version då den bedömdes spela en roll vid Europarådets *Landscape and driving forces*-konferens i Sverige – något som senare bekräftats (se ovan).

Insända Bilagor: "Förslag till Landskapssekretariat" av Erik Skärbäck/KSLA, presentationer av Erik Skärbäck och Eva Salevid (den senares av tekniska skäl/läsbarhet i två delar), godkänd *Abstract* till "Living Landscape"/UNISCAPE inför en kommande gemensam presentation av E Skärbäck och E Salevid till ELK:s tioårsjubileum i Florens (godkänd; se även vidstående figur, en engelsk översättning av figur i "Förslag till Landskapssekretariat").

Litteratur: [Säveåns landskap. Pilotprojekt – Regional implementering av europeiska landskapskonventionen, Västra Götalands län.](#)

[Regeringens proposition 2009/10:55 En politik för det civila samhället](#)
[Observationsguide för landsbygdens arv i Europa CEMAT/Europarådet](#)

Enclosed file 4. Organisation – suggestion of (from E Skärback to KSLA: "Suggestion of a Landscape Office/Secretariat", translated from Swedish by ES)

